

בס"ד

כשהאדם מתנהג עם הקב"ה מעל לכוחותיו וטבע העולם, הקב"ה מתנהג אתו ג"כ בדרך ניסית ופלאית!!!

מיוחד לשנות לגמרי את סדרי העולם בשבילו, כי כאמור הקב"ה מתנהג בעולם הזה עם האדם, כמו שהוא מתנהג עמו כביכול.

« למי הקב"ה משנה את טבע העולם?? »

« מתי נקרא הקב"ה בשם 'הוי"ה' ומתי בשם 'אלקים'?? »

ונראה לבאר דבריו, ע"פ דברי המלבי"ם (בראשית ב, א) המבאר ענין תמוה בפרשת בראשית. במעשה בראשית כשברא הקב"ה את עולמו מוזכר בתורה השם אלוקים בלבד. ויאמר אלקים יהי אור (בראשית א, ג), ויאמר אלקים יקו המים (בראשית א, ט), וכו' עד בריאת אדם הראשון. לאחר שנברא אדם הראשון מכנה השי"ת בתורה בשם ה' אלוקים ולא בשם אלוקים בלבד כמו עד כה, כמו שכתוב ויצר ה' אלקים את האדם (בראשית ב, ז), ויטע ה' אלקים גן עדן (בראשית ב, ח), וכו'. ותמוה, מדוע לפני בריאת האדם הוא כונה בשם 'אלוקים', ואילו לאחר בריאת האדם הוא מכונה בשם ה' אלוקים, הלא דבר הוא.

כתיב בפרשת השבוע ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל (ויקרא כב, לב). רש"י הק' מביא תנאי מהותי באופי מסירת נפשו על קידוש השי"ת, וז"ל: "וכשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס. שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס", עכ"ל.

מבאר המלבי"ם, שהקב"ה מנהיג את עולמו בשתי הנהגות, האחת, הנהגה טבעית, והשניה הנהגה השגחתית. הנהגה הטבעית, פירושה, הנהגת העולם רק ע"פ הטבע ולא ע"פ סיבות אחרות, ע"פ חוקי הטבע כאשר זורעים חטים צומחים חטים, וע"פ הטבע אין מציאות שחמישה אנשים יבריחו מאה איש בעת מלחמה, מי שחזק יותר הוא המנצח, אין הנהגה הטבעית קשר למעשיהם של בני האדם, אם עושים מצוות או עבירות.

יסוד דברים האלו, נמצא במאמר חז"ל המוסב על הפסוק (יחזקאל כ א-ד), ויהי בשנה השביעית, בחמשי בעשור לחדש, באו אנשים מזקני ישראל לדרש את ה' וישבו לפניו. ויהי דבר ה' אלי לאמר, בן אדם, דבר את זקני ישראל ואמרת אליהם כה אומר אדני אלקים ה' ה' אלקים אתם באים חי אני אם אדרש לכם וגו' (יחזקאל כ, א-ג), שכל אותה פרשה, שנמענה מזקני ישראל מלדרוש את אלקים, טעונה הסבר, מי היו הזקנים הללו, איזו דרישה הם ביקשו לדרוש, וכיון שביקשו לדרוש את הקב"ה, מדוע הוא לא נדרש להם.

ואילו הנהגה השגחתית מנהיגה את העולם בהשגחה פרטית ע"פ מעשיהם של בני אדם, ולא רק ע"פ חוקי הטבע, אם הללו לא עושים את מה שעליהם לעשות, אין האדמה מצמיחה את מה שזרעו בה, למרות שע"פ חוקי הטבע היא חייבת להצמיח ולעשות פרי, ואם בני האדם עושים את מה שעליהם לעשות, מסוגלים חמישה להבריח מאה משדה המערכה אע"פ שדבר זה אינו טבע.

וביאר חז"ל במדרש (שיר השירים רבה ז י"ג), כי זקנים אלו היו חנניה, מישאל ועזריה, שביקשו לדעת אם הקב"ה יצילם מכבשן האש שהיו אמורים להיזרק לתוכו, על כך באה תשובת הקב"ה שלא להיענות להם, כך, כשלא היתה בידם הבטחה כלשהי שיינצלו מן הכבשן, אכן היתה זו מצידם מסירות נפש למופת, בגלותם נכונות למסור הכל בשביל אמונתם.

לפיכך עד שנברא אדם הראשון התנהל העולם רק בהנהגה טבעית, מכיוון שלא היה מי שיעשה מצוות ויקיים את התורה, שהרי ואדם אָן לעבד את ה' אלקים (בראשית ב, ה), לא היה מי שיעשה את האיתערותא דלתתא. ועפ"י מסיים ומבאר, שמסיבה זו מוזכר שם ה' בכל ששת ימי בראשית בתואר 'אלוקים', ששם אלוקים מרמז על הנהגה טבעית, (ובספרים הק' נתנו על זה רמז נאה, ששם 'אלקים' בגימטריא 'הטבע').

השפת אמת (אמור תרל"ה) לומד, שדווקא הבעת נכונות זו למות על קידוש השם, בניגוד לטבע האדם שחיו יקרים לו מכל, היא המאפשרת את תופעת הנס. הרי זו מידה כנגד מידה, רק כשאדם משבר את טבעו בנכונותו להקריב את חייו למען הקב"ה, אף הקב"ה משבר את הטבע מפניו כדרך שצינן את הכבשן לחנניה, מישאל ועזריה.

אבל לאחר שנברא אדם הראשון וכל הבריאה היתה תלויה במעשיו ובהתנהגותו אם לטוב ואם לא ח"ו, אז החל הקב"ה להנהיג את העולם גם בהנהגה השגחתית, ולהשיגח היטב על מעשה איש ותחבולותיו, לכן מוזכר שם ה' בתואר ה' אלוקים, מכיון ששם הוי"ה מרמז על כך שהוא מהווה כל הוויות וכל יכול, וזאת היא ההשגחה הניסית.

והנה השם משמואל (עמוד שט) מקשה על זה קושיא נפלאה. הרי גם כשהאדם מוסר עצמו על מנת הנס, זה חייב להיות ע"י אמונה חזקה שאין כדוגמתו, עד שהוא בטוח שבידי הקב"ה לשנות גם סדרי בראשית, ולהושיע את מי שהוא חפץ בו גם בניגוד לכל כללי הטבע. היש לך הכרות קידוש השם גדולה מזו. אם כן מדוע אמרו חז"ל שזה סותר את כל הענין של מסירות הנפש.

« מהו סוד כוחם של הצדיקים שזוכים לחולל ניסים?? »

ומתריץ במסר עמוק, בזה"ל: "ונראה דכשהוא מוסר עצמו למות ואין דעתו על הנס, א"כ הוא דוחה את הטבע עבור קדושת שמו יתברך, וזה מעורר נמי לעומתו למעלה שמדחין את הטבע עבורו, ונעשה לו נס. אבל כשהוא מוסר עצמו ע"מ הנס אין כאן עדיין דחיית הטבע כלל, ואין כאן דבר לעורר למענו דחיית הטבע, ואף כשהוא צדיק גמור באמונתו יחי' לעוה"ב, ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא", עכ"ל.

ונקדים עוד, מש"כ בספר רב פנינים (ריש פרשת תצוה) הסבר נפלא וגילוי נרחב אודות דרכי הנהגת הקב"ה את עולמו וחשבונות שמים, ומתבאר בו היטב, מדוע כתגמול למסירות נפש זוכה האדם להנהגת ניסית, ובד בבד

כלומר, גם אם יש באמונה של עשיית הנס דרגה גבוהה מאד, עדיין אין בכוחו לחולל ניסים בעולם הזה, שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ורק בכח של אמונה המבטא היותו של האדם מוותר לגמרי על חייו בעולם הזה, דבר שנוגד לגמרי את הטבע זה, ע"ז מתעורר כוח עליו

מגלה גם סודם הכמוס של כוחם של הצדיקים שזוכים לחולל נסים ונפלאות באמצעות כוחות על טבעיים, בכל עת ובכל זמן. והנה מועתק לפניכם לשונו ככתבו:

...**ואם** התנהגותו היא בדרך טבע העולם, עושה מצות כפי כוח גופו, וכל מה שיוכל לעשות בכחו יעשה, אבל חושש הוא לחלישות גופו, ואם תכבד עליו העבודה בעשיית המצות, כגון, לילך לביהכ"נ או לביהמ"ד להתפלל או ללמוד בימות החורף שהקור גדול, ולא יאבה לרדוף אחר קיום המצות למעלה מטבעו ומזגו. וכן בלימוד התורה ילמד כפי ערך טבעו ומזגו, ואם יחלש לבו או תחטפנו שינה, ילך לו לעסוק בצרכי גופו, ולא ירצה בשיבור כחותיו וטבע גופו לעבוד את ה' יותר מטבעו."

"כן הקב"ה מתנהג עמו בדרך טבע העולם, ובהטיבו לכל העולם ייטיב גם עמו, ומברכו בברכת בני חיי ומזוני בדרך הטבע. אבל אם לפעמים יצטרך להעשות לו דבר שהוא חוץ לטבע העולם, למשל כאשר יפלו עליו לסטים ושוודי לילה, לא ישתנו עליו סדרי בראשית לשדד מערכת השמים בשבילו, כי פרי מעלליו יאכל, כאשר יעשה הוא כן יעשה לו מדה כנגד מדה."

"ויש אשר ימצא אדם שיתנהג עצמו בפחות מדרך העולם, ולא יעשה מצות הבורא כי אם כשיגיע לו המצוה בלי שום טרחה, כמו כן מתנהגין עמו מלמעלה הפחות מדרך הטבע. וכשכל העולם בנחת אז הוא בצער, ובדד ישב מחוץ למחנה, ובשרו עליו יכאב ונפשו עליו תתאבל, וצרות רבות באין עליו ונגעי בני אדם."

"אמנם הירא והחרד לדבר ה' ורוצה לעבוד את בוראו, המטריח עצמו בטרחה יתרה יותר מכחו להשיג איזו מצוה ממצות ה' לעשותה, ועוסק בתורה יותר מלמודו ובמסירות נפשו לה', ומכבד את ה' מהונו יותר מהשגת ידו, וכשתגיע לידו אחת מהמצות כל אשר לו יתן בעד נשמתו לזכותה במצוה, והכל בעבור כי צמאה נפשו וכמה בשרו לאהבת ה' אלקיו, גם הקב"ה מתנהג עמו שלא בדרך טבע העולם."

וממשיך בדבריו המרתקים וכותב: "הנה כשרצה רבי פנחס בן יאיר לעבור את הנהר תיכף נקרע לפניו (חולין ז:; ירושלמי פ"א דמאי הל"ג), ורבי חנינא בן דוסא אמר, מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק, וכן היה (תענית כה). ועליו היו אומרים, אוי לאדם שפגע בו ערוד, ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא. הרי כי אף שטבע העולם הוא להיות המים נמשכים והולכים, ושהשמן יבער ולא חומץ, וכשיפגע ערוד באדם יהרגנו, להם עשה הקב"ה להנהיגם למעלה מטבע העולם, שיהיה הטבע נדחה מפניהם."

"ואפילו בדורותינו העין רואה בחוש נסים שנעשים לצדיקי אמת שנתהפך הטבע בפניהם, וכל רואיהם יכירו כי הם זרע ברך ה' ושם השם נקרא עליהם, ומשדד כל מערכת השמים ומזלות הרקיע בשבילם והכל בעבור כי עז צדקתם ואמתתם בדרך ה', שלא בטבע כוח גופו, ואדרבה מסגף עצמו בסיגופים גדולים כדי לזכך לטהר ולהחליש כוח הגוף, כדי שיהא כלי נכון מקודש ומזומן להשראת הקדושה", עכ"ד הנפלאים והמאלפים לנו בינה יתירה.

וכבר ידוע מה שפ"י מרן הבעש"ט הק' זי"ע פי' הפסוק ה' צֶלֶף (תהלים קכא, ה) שהקב"ה מתנהג עם האדם כמו צל, כמו שהצל מְחַקָה את מעשה האדם במדיוק, כן השי"ת מתנהג עם האדם בדיוק כפי שהאדם מתנהג אתו, ואם מתנהג במדת הרחמים, גם מלמעלה מרחמין עליו במדת הרחמים.

« איך הצליח ה'בבא סאלי' לגלות הלבנה לקראת 'קידוש לבנה'? מפורסם הוא הסיפור על הצדיק הבבא סאלי זצ"ל, שבמוצאי שבת

אחד, כאשר הקהל יצא החוצה לקדש את הלבנה, התקשרו השמים בעבים, והלבנה סירבה להתגלות. כל הנוכחים הביטו אל הצדיק, לראות מה יעשה וכיצד יפעל.

והנה, לפתע נטל הצדיק את מקלו, הטה אותו לצד ימין, וקרא לעננים שילכו לימין, לאחר מכן הטה את מקלו לצד שמאלה, וקרא לעננים שילכו לשמאלה, וראה זה פלא, הלבנה אכן יצאה מבין העבים שזזו הצידה, וכל הקהל המופתע יכול היה לקדש.

מששאלו את הצדיק, וכי יש לך שליטה על הלבנה. השיב הבבא סאלי ואמר, שהמעשה הזה שראיתם לא התחיל בנתיבות, שורשו נעוץ הרחק-הרחק מכאן, בעיר ליאון שבצרפת.

כאשר הייתי בעיר זו, והגיע זמן קידוש לבנה, אי אפשר היה לקדש את הלבנה, בגלל העננים. וכך חזר הדבר על עצמו כמה לילות, עד שהגיע כבר הלילה האחרון, ועדיין יש עננים. בני המקום אמרו שאם ברצוני לקדש את הלבנה, צריך לנסוע מכאן למרחק של 380 ק"מ, עד לעיר מרסיי, ושם אוכל לקיים את המצוה.

ללא שהות נוספת, כך סיפר הבבא סאלי, ארזתי את מיטלטלי, ונסעתי למרסיי כדי לקדש את הלבנה. והנה, הבבא סאלי היה יכול לומר שזה יותר מדיי קשה ולא צריך לנסוע עד למרסיי, אבל הוא לא עשה כך, אלא הטריח את עצמו ומסר את נפשו לקיום המצוה.

ומי שמוסר את הנפש עבור קיום מצוה פלונית, קונה בצורה מסוימת שליטה על חפצי המצוה, וכשהוא רוצה לקדש את הלבנה בנתיבות שבנגב, והיא מכוסה בעננים, ניתנת לו האפשרות לסלק את העננים ולהוציא את הלבנה, והכל בגלל מסירות הנפש ההיא, שקדמה לאירוע.

« גם מי שאינו עושה לגמרי לשם שמים אינו הקב"ה מקפח שכרו

מצינו אצל הָרֵן דנתכוין לעשות נס ולא הואיל, כדאיתא ברש"י עה"פ וַיִּמַת הָרֵן עַל פְּנֵי תַרְחַם אֲבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדוֹתוֹ בְּאוֹר כְּשֶׁדָּיִם (בראשית יא, כח), ומפרשים חז"ל במדרש (בר"ר פל"ח י"ג), שכשבר אברהם אבינו את הצלמים של תרח אביו, וגזר נמרוד להשליכו לכבשן האש, היה הרן יושב ואומר בלבו, אם אברם נוצח אני משלו, ואם נמרוד נוצח אני משלו, לבסוף היצל הקב"ה את אברהם אבינו בנס, אמרו לו להרן משל מי אתה, אמר להם הרן משל אברם אני, השלכוהו לכבשן האש ונשרף.

הנה אברהם אבינו שמסר נפשו לשם שמים ניצל, ולעומתו הרן, שלא התכוון לשם שמים לא זכה לנס ונשרף.

אבל רואים מהרן שהקב"ה אינו מקפח את שכרו של הרן, שהרי הכתוב אומר שהרן היה אָבִי מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה (בראשית יא, כט), וחז"ל אומרים (ומביא רש"י על אתר) שיסכה זו שרה, וממלכה נולדו רבקה רחל לאה, ולוט, שממנו יצאו שתי צדיקות עולם, רות המואביה ונעמה מעמונית, אימותיהם של מלכות בית דוד ומשיח צדקנו.

נמצאנו למדים, שכל מעשה טוב, גם אם לא נעשה בכוונה טהורה ולשם שמים, הקב"ה קובע לו שכר גדול ונצחי, כמו שכתוב השם משמואל. אבל כדי לזכות לנס ממש, צריכין שמעשיו יהיו ממש לשם שמים, דזהו הנהגה של הקב"ה במידה שאדם מודד מודין לו, כדי לזכות ללמעלה מדרך הטבע, צריך האדם להתנהג כ"כ למעלה מדרך הטבע, כשמתכוון שהקב"ה יעשה לו נס, זה לא נקרא שהוא עושה למעלה מדרך הטבע, שהוא מתכוון להנס, בשביל הוא עושה זה הפעולה.

...**ואפילו** בדורותינו
העין רואה בחוש
נסים שנעשים
לצדיקי אמת
שנתהפך הטבע
בפניהם, וכל
רואיהם יכירו כי הם
זרע ברך ה' ושם
השם נקרא עליהם,
ומשדד כל מערכת
השמים ומזלות
הרקיע בשבילם
והכל בעבור כי עז
צדקתם ואמתתם
בדרך ה', שלא
בטבע כוח גופו..."